

VỀ CHỈ TIÊU TỔNG SẢN PHẨM TRÊN ĐỊA BÀN VÙNG (TỈNH)

Phạm Lê Hoa - Bùi Trinh

Năm 1936 khi phân tích tình hình kinh tế của thời kỳ khủng hoảng năm 1930, Keynes là người đầu tiên đưa ra những ý niệm vĩ mô như tiêu dùng cuối cùng, tích lũy và GDP mối quan hệ này được biểu diễn như sau:

$$GDP = C + I + X - M$$

Với:

C: Tiêu dùng cuối cùng

I: Tích lũy tài sản gộp

X: Xuất khẩu hàng hóa và dịch vụ

M: Nhập khẩu hàng hóa và dịch vụ

Keynes cũng là người đầu tiên chống lại trường phái kinh tế học cổ điển cho rằng tích lũy luôn bằng để dành. Chính tư tưởng của Keynes đã thúc đẩy việc phát triển hệ thống Tài khoản quốc gia (SNA). Qua phân tích của Keynes cho thấy hành vi ứng xử đối với diễn biến kinh tế của các khu vực thể chế như hộ gia đình và giới kinh doanh trong nền kinh tế không giống nhau. Nhận định này dẫn đến trường phái kinh tế thể chế nhằm nghiên cứu ảnh hưởng của các thể chế kinh tế xã hội đối với quá trình phát triển kinh tế.

Việc xây dựng SNA thành một hệ thống toàn diện như hiện nay bắt đầu từ quyết định của Hội Quốc Liên (League of National), tiền thân của Liên Hiệp Quốc khi xuất bản World Economic Survey (Điều tra kinh tế Thế giới) vào năm 1939. Tiếp nối là hoạt động của Liên Hiệp Quốc hoàn thành SNA vào năm 1953 dựa trên báo cáo năm 1947 của Richard Stone. Năm 1953 SNA không có bảng I/O. Chính Richard Stone cũng là người hoàn thiện hệ thống này bằng cách đưa bảng I/O của

Leontief vào trong lần điều chỉnh năm 1968, tức là đưa thêm vào phân tổ theo ngành kinh tế và ngành sản phẩm. Từ năm 1968 SNA dựa vào ý tưởng của bảng I/O đưa ra tài khoản sản xuất và GDP có thể được tính bằng 3 phương pháp:

1. Phương pháp sử dụng cuối cùng: Dựa vào quan hệ về Tổng cầu của Keynes.

2. Phương pháp sản xuất:

$$GDP = \Sigma VA \text{ (giá trị tăng thêm) + Thuế xuất, nhập khẩu}$$

$$\text{Mà: } VA = \text{Giá trị sản xuất} - \text{Chi phí trung gian}$$

3. Phương pháp phân phối: Phương pháp này thực ra có tên gọi phương pháp thu nhập theo SNA của Liên Hiệp Quốc.

Trong 3 phương pháp trên, GDP được tính theo phương pháp sử dụng cuối cùng, là nền tảng và có giá trị về ý niệm kinh tế nhất, hai phương pháp còn lại chỉ là những phương pháp tiếp cận thông tin.

GDP tính theo phương pháp sử dụng cuối cùng như sau:

$$GDP = \text{Tiêu dùng} + \text{Tích lũy} + \text{Xuất khẩu} - \text{Nhập khẩu}$$

Một trong những nguyên tắc quan trọng nhất đối với chỉ tiêu GDP là nguyên tắc về thường trú. Đối với một quốc gia, đối tượng thường trú không khó xác định. Nhưng đối với một tỉnh hoặc một vùng trong một quốc gia, việc xác định thường trú theo phương pháp 1 là không thể xác định được (tiêu dùng của đối tượng thường trú, xuất khẩu ra khỏi địa bàn tỉnh

hoặc vùng...). Chính vì những lý do đó từ năm 1968 SNA không đề cập đến chỉ tiêu tổng sản phẩm trên địa bàn tỉnh (vùng).

Do nhu cầu về quản lý của từng tỉnh trong mỗi quốc gia, tuy mỗi tỉnh không có biên giới nhưng chính quyền tỉnh cần những thông tin kinh tế vĩ mô để điều hành nền kinh tế của tỉnh mình. Chính vì lý do đó trong lần sửa đổi năm 1993, SNA của Liên Hiệp Quốc đã đề cập đến khái niệm

này với tên gọi tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) và chỉ tiêu này được tính bằng phương pháp sản xuất hoặc phương pháp thu nhập (phân phối) đối với những dịch vụ sản xuất kinh doanh đóng trên địa bàn tỉnh.

Nguyên tắc thường trú của những đơn vị sản xuất kinh doanh trên địa bàn tỉnh được xác định giống như của quốc gia.